

ชื่อเรื่อง การศึกษากระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดตั้งกลุ่มนุ้ย
ชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรในเขตตำบลหนองปลิง

คณะผู้วิจัย นายทัชชวณิช เหล่าสุวรรณ
นางสาวนุจรี ใจประนบ
นางสาวสุกิกา จังหาร

ปีที่ทำการวิจัย พ.ศ. 2550

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและจัดกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดตั้งกลุ่มนุ้ยชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรในเขตตำบลหนองปลิง และเพื่อสรุป สังเคราะห์ ถอดบทเรียนหรือองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research = PAR) ระเบียบวิธีการวิจัย ใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การจัดเวทีแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามประเด็นที่วิจัย ผลการศึกษาพบว่า ตำบลหนองปลิง เป็น 1 ใน 13 ตำบลของอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม แบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านหัวนาคำ บ้านป่าดุง บ้านหนองคู บ้านจ่านัก บ้านโคกสี บ้านหนองปลิง บ้านโนนสมบูรณ์และบ้านศรีวิสัย มีครัวเรือนทั้งหมด 1,151 ครัวเรือน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 5,245 คน รายได้ครัวเรือนโดยเฉลี่ย 25,000-30,000 บาท หนี้สินของครัวเรือนโดยเฉลี่ย 30,000-35,000 บาท แหล่งกู้ยืมมีทั้งแหล่งทุนภายในและแหล่งทุนภายนอก ระบบความเชื่อในชุมชน ยึดมั่นในพุทธศาสนาผสมผสานกับความเชื่อเรื่องผี ระบบสุขภาพของชุมชน ดูแลสุขภาพกันเองในชุมชน และพึ่งพาระบบการแพทย์แผนปัจจุบันตามสถานพยาบาลของรัฐ และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน มีแหล่งน้ำและพื้นที่ป่าที่อยู่บริเวณชุมชน ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการรวมกลุ่มในเขตตำบลหนองปลิง พบว่า แต่ละหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มหลากหลายประเภท โดยกลุ่มที่รวมตัวกันในหมู่บ้านมีทั้งที่เกิดเองโดยการริเริ่มของคนในชุมชนเอง และการสนับสนุนจากภายนอก โดยเฉพาะการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

ส่วนการจัดกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดตั้งกลุ่ม เริ่มจากขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของแต่ละหมู่บ้าน จากนั้นเป็นขั้นตอนการค้นหากลุ่มแกนนำ เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมและเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกลุ่ม ต่อมาเป็นขั้นตอนการรวมกลุ่มแก้ปัญหา ซึ่งกิจกรรมหลัก คือการรับสมาชิก การระดมทุน การกำหนดระเบียบข้อบังคับ การคัดเลือกคณะกรรมการดำเนินงาน เป็นต้น เมื่อรวมกลุ่มกันแล้ว ขั้นตอน

Title : Study on Community Strengthening Process in Establishment of Bio-fertilizer for Production Cost Reduction Groups of Farmers in Nong Pling Sub-District Area.

Researcher : Mr. Tatchawat Laosuwan
Mrs. Nucharee Jaipranob
Mrs. Supika Junghan

Year : 2007

Abstract

The purposes of this research were to study and organize the community strengthening process in establishment of bio-fertilizer for production cost reduction groups of farmers in Nong Pling Sub-district area and to conclude, synthesize, and extract knowledge or lessons gained. This qualitative research used participatory action research (PAR) method. Research methodology had such methods for collecting data as observation, interview, focus groups, and sharing stage set up to obtain the issue concerned data. The major findings were as follows; Nong Pling Sub-district was one of thirteen sub-districts of Mueang, Maha Sarakham; consist of 8 villages; namely, Ban Huonakum, Ban Pakung, Ban NongKoo, Ban Jumnuak, Ban Cokese, Ban Nongpling, Ban Nonsomboon, and Ban Srivilai; with total 1,151 households and total population of 5,245 persons; average household income 25,000-30,000 baht and average household liability of 30,000-35,000 baht; credit sources were both internal and external; community belief adhered with Buddhism mixed with spirit belief; community healthcare were self-care and modern medical dependence; and community natural resources were water ponds and community forests.

Study on group organization in Nong Pling district area found various group types in each village, both initiated by villagers and supported by outsiders, especially those from government agencies concerned.

The community strengthening process organization begins with analysis steps on problems, needs. And potentials of each village then moved to determination of backbone groups to drive activities and prepares for groups establishment followed by problem solving. The major activities were group member recruitment, share mobilization, regulation defines, work operational committee selection, etc. Once the

groups formed, the group strengthening process begin by information exchange, continually, between villages, theatrical and practical bio-fertilizer production trainings were offered and, finally, follow up programs were done using outcome report meetings of backbone group and communicates to group members regularly.

The knowledge gained from this research were development process to strengthen community which is the steps and continually working system and knowledge learning creation that lead to development for sustainable community strengthening eventually.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY